

KANCEROGENEZĖS BEI PIKTYBINIŲ NAVIKŲ EPIDEMIOLOGIJOS TYRIMAI VĖŽIO PROFILAKTIKOS PLĖTRAI

1. Programos vykdytojas – Nacionalinis vėžio institutas.

Norminiai etatai skirti programai – 6,2

2. Programos tikslas – taikant epidemiologinius tyrimų metodus analizuoti aplinkos, socioekonominių bei endogeninių veiksnių įtaką onkologinių ligų pasireiškimui. Šios programos kontekste bus atliekama sergamumo, mirtingumo ir išgyvenamumo tendencijų palyginamoji analizė siekiant išaiškinti aplinkos, genetinių, klinikinių ir socioekonominių veiksnių poveikį onkologinių ligų rizikai, bei sergančiųjų onkologinėmis ligomis išgyvenamumui. Šios programos mokslinių tyrimų rezultatai turėtų padėti priimti sprendimus dėl tolimesnių veiksmų, užtikrinančių nuoseklią, planingą, kryptingą, turinčią ilgalaikį poveikį, orientuotą į aktualių valstybės ir visuomenės problemų sprendimų sveikatos politiką onkologinės pagalbos srityje.

3. Programos uždaviniai:

Uždavinys: Sergamumo onkologinėmis ligomis rizikos diferenciacijos tyrimai bei sergamumo ir mirtingumo pokyčius įtakojančių veiksnių analizė.

4. Metodologinis tyrimų pagrindimas:

Epidemiologiniai tyrimai leidžiantys įvertinti esamą padėtį ir galimus pokyčius ateityje, yra vėžio priešasčių tyrimų ir profilaktikos pagrindas, o taip pat leidžia stebėti ir vertinti ankstyvos diagnostikos, patikros, gydymo ir paliatyvios priežiūros poveikius bendrai onkologinei situacijai šalyje. Uždavinio įgyvendinimui bus naudojamos epidemiologinių analitinių ir deskriptyvinių tyrimų metodikos. Vėžio rizika bus vertinama naudojant standartizuotus sergamumo/mirtingumo santykius, reliatyvios rizikos, šansų santykio, proporcinės ir atributinės rizikos rodiklius. Ilgalaikių pokyčių analizė bus atliekama naudojant klasikinius sergamumo ir mirtingumo trendų vertinimo metodus, bus vertinamas reliatyvusis išgyvenamumas, išgyvenamumo skirtumų analizei bus naudojami *Kaplan-Mayer*, bei *Cox* proporcinės rizikos vertinimo metodai.

5. Tyrimų etapai ir jų charakteristikos:

Uždavinio įgyvendinimui bus taikomos šios priemonės:

1 priemonė: Rizikos veiksnių tyrimai. Bus vykdomi rizikos susirgti piktybiniais navikais tyrimai tarp atskirų Lietuvos gyventojų grupių siekiant sukaupti žinių apie įvairių veiksnių kancerogeniškumą žmogui bei jų poveikį šalies gyventojų sergamumui onkologinėmis ligomis. Planuojami tyrimai apims radiacijos poveikio dėl Černobylio elektrinės avarijos analizę, taip pat bus vertinama kitų lėtinių neinfekcinių (diabetas, reumatas) bei infekcinių ligų (tuberkuliozė) įtaka onkologinių ligų rizikai bei šių ligų poveikis onkologinių ligų eigai ir prognozei.

2 priemonė: Sergamumo, mirtingumo ir išgyvenamumo pokyčiai. Bus vykdomi epidemiologiniai tyrimai siekiant įvertinti sergamumo, mirtingumo ir išgyvenamumo pokyčius, bei nustatyti įvairių veiksnių įtaką jų kitimui. Onkologinės situacijos stebėsena yra svarbi plėtojant ir įgyvendinant šalies sveikatos politiką, numatant vėžio profilaktikos ir gydymo programų prioritetus. Vykdam šią priemonę bus analizuojami ilgalaikiai sergamumo įvairių lokalizacijų vėžiu ir mirtingumo, bei išgyvenamumo pokyčiai. Konkrečiame tyrimų etape ypatingas dėmesys bus skiriamas inkstų, prostatos, krūties, plaučių ir skrandžio vėžiui. Mokslinė šių duomenų analizė leis

Iš viso:	27,2	27,2	27,2	27,2	27,2	136,0
Iš viso uždaviniui:						
Programai skirti norminiai etatai/lėšos	6,2/59,3	6,2/59,3	6,2/59,3	6,2/59,3	6,2/59,3	296,5
Kitos lėšos planuojamos programai	24,5	24,5	24,5	24,5	24,5	122,5
Iš viso:	83,8	83,8	83,8	83,8	83,8	419,0

6. Numatomi rezultatai:

Įgyvendinant šią programą per 5 metus bus parengta bent 10 publikacijų ISI WOS sąrašo leidiniuose ir 3 kituose periodiniuose recenzuojamuose mokslo leidiniuose. Planuojama parengti rekomendacijas profilaktinių programų gerinimui, pateikti bent 3 paraiškas mokslo projektų finansavimui, apginti bent 2 daktaro disertacijas, parengti ne mažiau 4 baigiamųjų studentų darbų.

7. Rezultatų sklaidos priemonės:

Įgyvendinant programą per 5 metus bus parengta bent 5 pranešimai nacionalinėse ir tarptautinėse mokslo konferencijose, 10 mokslo populiarinimo straipsnių, paskaitų, TV laidų, informacinių pranešimų Nacionalinio vėžio instituto interneto svetainėje. Rezultatai kasmet bus skelbiami tarptautinėse onkologų, epidemiologų ir kitose susijusiose mokslinėse praktinėse konferencijose.

8. Preliminarus programos lėšų paskirstymas (tūkst. Eur.):

Eil. Nr.	Išlaidų pavadinimas	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	Visai programai (suma)
1.	Programai skirti norminiai etatai, lėšos	6,2/59,3	6,2/59,3	6,2/59,3	6,2/59,3	6,2/59,3	296,5
2.	Kitos lėšos planuojamos programai vykdyti (iš kitų, Institutui skirtų Valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšų)	24,5	24,5	24,5	24,5	24,5	122,5
	Iš viso:	83,8	83,8	83,8	83,8	83,8	419,0

9. Programos trukmė: 2017-2021 metai**10. Programos vadovai:**

Dr. Giedrė Smailytė, Vėžio epidemiologijos laboratorijos vedėja, vyriausioji mokslo darbuotoja, tel.: (8 5) 219 0911, el.p.: giedre.smailyte@nvi.lt;

Prof. Habil. dr. Konstantinas Povilas Valuckas, Klinikinio onkologijos tyrimų centro vadovas, vyriausiasis mokslo darbuotojas, tel.: (8 5) 278 6701, el. p.: konstantinas.valuckas@nvi.lt